

Εγκυκλοπαίδεια Ολοκαυτώματος

Το Ολοκαύτωμα ήταν η συστηματική πρακτική διώξεων και εξόντωσης περίπου έξι εκατομμυρίων Εβραίων από το ναζιστικό καθεστώς και τους συνεργάτες του. Η λέξη της Αγγλικής «Holocaust» προέρχεται από την αρχαία ελληνική λέξη «ολοκαύτωμα» και σημαίνει κυριολεκτικά "πλήρως καμμένη προσφορά θυσίας" σε θεό. Οι Ναζί, οι οποίοι ανέλαβαν την εξουσία στη Γερμανία τον Ιανουάριο του 1933, πίστευαν ότι οι Γερμανοί ήταν «φυλετικά ανώτεροι» και ότι οι Εβραίοι, που θεωρούνταν «κατώτεροι» αποτελούσαν μια εξωτερική απειλή για τη γερμανική φυλή.

Κατά τη διάρκεια του Ολοκαυτώματος, οι γερμανικές αρχές στράφηκαν εναντίον και άλλων «φυλετικά/βιολογικά κατώτερων» πληθυσμιακών ομάδων: Ρομά (Τσιγγάνοι), ατόμων με αναπηρίες και ορισμένων σλαβικών λαών (Πολωνοί, Ρώσοι και άλλοι).

ΤΙ ΗΤΑΝ ΤΟ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ

Το 1933, ο εβραϊκός πληθυσμός της Ευρώπης αριθμούσε πάνω από εννέα εκατομμύρια. Η πλειοψηφία των Ευρωπαίων Εβραίων ζούσε σε χώρες που θα βρίσκονταν κάτω από την κατοχή ή την επιρροή της Ναζιστικής Γερμανίας (το Τρίτο Ράιχ) κατά τη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Μέχρι το 1945, οι Γερμανοί και οι συνεργάτες τους είχαν πλέον δολοφονήσει τα δύο τρίτα των Εβραίων της Ευρώπης στο πλαίσιο της «Τελικής Λύσης», της ναζιστικής δηλαδή πολιτικής που αποσκοπούσε στην εξόντωση των Εβραίων της Ευρώπης. Αν και οι Εβραίοι, τους οποίους οι Ναζί θεωρούσαν πρωταρχικό κίνδυνο για τη Γερμανία, έγιναν οι κυρίως στόχοι τους, ανάμεσα στα θύματα του ναζιστικού ρατσισμού συγκαταλέγονταν και 200.000 Ρομά (Τσιγγάνοι). Τουλάχιστον 200.000 άτομα κατεξοχήν γερμανικής καταγωγής με νοητικές και φυσικές αναπηρίες, που ζούσαν σε άσυλα, θανατώθηκαν στο κατ'εμφημισμό Πρόγραμμα Ευθανασίας.

Καθώς η ναζιστική τυραννία εξαπλωνόταν στην Ευρώπη, οι Γερμανοί και οι συνεργάτες τους καταδίωξαν και δολοφόνησαν εκατομμύρια ανθρώπων. Περίπου δύο με τρία εκατομμύρια Σοβιετικοί αιχμάλωτοι πολέμου δολοφονήθηκαν ή πέθαναν από πείνα, ασθένειες, αμέλεια ή βασανιστήρια. Οι Γερμανοί απέλασαν εκατομμύρια Πολωνούς και Σοβιετικούς πολίτες για καταναγκαστική εργασία στη Γερμανία ή στην κατεχόμενη Πολωνία, όπου τα άτομα αυτά εργάστηκαν και έχασαν τη ζωή τους συχνά κάτω από άθλιες συνθήκες. Από τα πρώτα χρόνια του ναζιστικού καθεστώτος όσοι κρίθηκαν κοινωνικά ανεπιθύμητοι, διώκονταν. Χιλιάδες πολιτικοί αντιφρονούντες και άτομα με αντίθετες θρησκευτικές πεποιθήσεις έγιναν επίσης στόχος. Η πλειοψηφία αυτών των ανθρώπων πέθαινε από τον εγκλεισμό και τις κακουχίες.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ «ΤΕΛΙΚΗΣ ΛΥΣΗΣ»

Στα πρώτα χρόνια του ναζιστικού καθεστώτος, η κυβέρνηση δημιούργησε στρατόπεδα συγκέντρωσης για τον εγκλεισμό πραγματικών και φανταστικών πολιτικών και ιδεολογικών αντιπάλων. Όλο και περισσότερο στα χρόνια πριν από το ξέσπασμα του πολέμου, τα SS (Σούτσταφελ: ομάδες ασφαλείας) και στελέχη της αστυνομίας φυλάκιζαν Εβραίους, Ρομά και άλλα θύματα του μίσους σε αυτά τα στρατόπεδα. Για να γίνει δυνατή η συγκέντρωση και η στενή παρακολούθηση του εβραϊκού πληθυσμού, καθώς και για να διευκολυνθεί αργότερα η απέλαση των Εβραίων, οι Γερμανοί και οι συνεργάτες τους δημιούργησαν γκέτο, στρατόπεδα προσωρινής παραμονής και μεταφοράς, και στρατόπεδα καταναγκαστικής εργασίας για τους Εβραίους κατά τη διάρκεια του πολέμου. Οι γερμανικές αρχές ίδρυσαν επίσης πολλά στρατόπεδα καταναγκαστικής εργασίας στην κατεχόμενη επικράτεια, για μη-Εβραίους τους οποίους οι Γερμανοί προσπάθησαν να εκμεταλλευτούν ως εργα-τικό δυναμικό.

Αμέσως μετά την εισβολή στη Σοβιετική Ένωση τον Ιούνιο του 1941, οι κινητές ομάδες εξόντωσης κινήθηκαν πίσω από τις γερμανικές γραμμές και διεξήγαγαν μαζικές και βίαιες επιθέσεις κατά των Εβραίων, Ρομά και στελεχών της Σοβιετικής Ένωσης και του Κομμουνιστικού κόμματος. Τα Γερμανικά SS και μονάδες της αστυνομίας δολοφόνησαν πάνω από ένα εκατομμύριο Εβραίους άνδρες, γυναίκες και παιδιά. Από το 1942 μέχρι το 1944, η Ναζιστική Γερμανία απέλασε εκατομμύρια Εβραίους από τη Γερμανία σε κέντρα θανάτου, που συχνά αποκαλούνται στρατόπεδα εξόντωσης, όπου και δολοφονήθηκαν σε ειδικές εγκαταστάσεις αεροθαλάμων.

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ

Τους τελευταίους μήνες του πολέμου, τάγματα των SS άρχισαν τις μεταγωγές κρατουμένων με τρένο ή με αναγκαστικές πεζοπορίες, που συχνά αποκαλούνται «πορείες θανάτου» σε μια προσπάθεια να αποτραπεί η απελευθέρωση μεγάλου αριθμού των κρατουμένων από τις Συμμαχικές Δυνάμεις. Καθώς οι Συμμαχικές Δυνάμεις κέρδιζαν έδαφος με αλληπάλληλες επιθέσεις κατά της Γερμανίας, άρχισαν να συναντούν και να απελευθερώνουν τους κρατούμενους στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, καθώς και όσους συναντούσαν καθ'οδόν σε αναγκαστικές πορείες από το ένα στρατόπεδο στο άλλο. Οι πορείες συνεχίστηκαν μέχρι την 7η Μαΐου του 1945, την ημέρα που οι γερμανικές ένοπλες δυνάμεις παραδόθηκαν άνευ όρων στους Συμμάχους. Για τους δυτικούς Συμμάχους, ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος έληξε επίσημα στην Ευρώπη την επόμενη μέρα, 8 Μαΐου (V-E Day «Victory in Europe Day»), ενώ οι σοβιετικές δυνάμεις ανακοίνωσαν "Ημέρα της Νίκης" την 9η Μαΐου 1945.

Μετά το Ολοκαύτωμα, πολλοί από τους επιζώντες κατέφυγαν σε στρατόπεδα εκτοπισθέντων που διοικούνταν από τις συμμαχικές δυνάμεις. Μεταξύ 1948 και 1951, σχεδόν 700.000 Εβραίοι μετανάστευσαν στο Ισραήλ, συμπεριλαμβανομένων των 136.000 εκτοπισμένων Εβραίων από την Ευρώπη. Άλλοι εκτοπισθέντες Εβραίοι μετανάστευσαν στις Ηνωμένες Πολιτείες και σε άλλες χώρες. Το τελευταίο στρατόπεδο DP (DisplacedPersons)έκλεισε το 1957. Τα εγκλήματα που διαπράχθηκαν κατά τη διάρκεια του Ολοκαυτώματος κατέστρεψαν τις περισσότερες ευρωπαϊκές εβραϊκές κοινότητες και αφάνισαν ολοκληρωτικά εκατοντάδες εβραϊκές κοινότητες στην κατεχόμενη ανατολική Ευρώπη.

Στην 20^η Σύνοδο της Μόνιμης Διάσκεψης των Υπουργών Παιδείας του Συμβουλίου της Ευρώπης που πραγματοποιήθηκε στις 15-17 Οκτωβρίου 2000στην Κρακοβία της Πολωνίας, υιοθετήθηκε η πρόταση για τη θεσμοθέτηση στα σχολεία Ημέρας για τη Μνήμη του Ολοκαυτώματος και την πρόληψη των εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας (άρθρο 9 της Διακήρυξης των Υπουργών Παιδείας)

Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών αποφάσισε ομόφωνα στη 1η Νοεμβρίου του 2005, να καθιερώσει την 27η Ιανουαρίου ως «Διεθνή Μέρα Μνήμης των Θυμάτων του Ολοκαυτώματος». Η 27η Ιανουαρίου του 1945 ήταν η μέρα κατά την οποία απελευθερώθηκε το στρατόπεδο συγκέντρωσης και εξόντωσης Άουσβιτς-Μπίρκεναου. Όμως, ακόμη και πριν την απόφαση του ΟΗΕ, η 27η Ιανουαρίου ήταν ημέρα μνήμης του Ολοκαυτώματος σε πολλές χώρες, όπως στο Ηνωμένο Βασίλειο, τη Σουηδία, την Ιταλία, τη Γερμανία, τη Φινλανδία, τη Δανία και την Εσθονία.

Η Ελληνική Βουλή με το νόμο 3218/2004 (ΦΕΚ Α' 12) καθιέρωσε την 27η Ιανουαρίου ως ημέρα μνήμης των Ελλήνων Εβραίων μαρτύρων και ηρώων του Ολοκαυτώματος.

Στο πλαίσιο αυτό, καλούνται οι σχολικές μονάδες την Τετάρτη 31 Ιανουαρίου 2018 να αφιερώσουν δύο διδακτικές ώρες σε εκδηλώσεις και εκπαιδευτικές δραστηριότητες για την προαναφερόμενη Ημέρα Μνήμης. Ο Υπουργός ΥΠΕΘ (Εγγραφο ΥΠΠΕΘ 25-1-2018, Αρ. Πρωτ.: 13172/Θ2)

<https://www.ushmm.org/el>